

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาที่มีความรุนแรงนานับการทั้งปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม หนึ่งในปัญหาที่มีความรุนแรงมากที่สุดคือ ปัญหายาเสพติด (ฟ้าใส, 2544, หน้า 5) ยาเสพติดมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว ในกลุ่มเด็กและเยาวชน(วันชัย ธรรมสังการ, 2543, หน้า 291) โดยเฉพาะ แอมเฟตามีน(Amphetamine)หรือ ยาบ้า (เอกสารประกอบการสัมมนา กองการนิเทศการสำนักงานปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2543, หน้า 76) ภาพข่าวคนเมายาบ้าใช้มีดจี้นิติคมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จนเสียชีวิตหลังจากนั้นไม่กี่วันคนร้าย เมายาบ้า มาหักคอเด็กวัย 4 ขวบ เสียชีวิตที่นครศรีธรรมราช (สยามรัฐ: สัปดาห์วิจารณ์, 2544, หน้า 87) เหตุการณ์เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าในอดีตที่ผ่านมา และไม่มีใครยืนยันได้ว่าจะไม่เกิดขึ้นอีก ในอนาคต การแพร่ระบาดของยาบ้ามีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการสำรวจจำนวนนักเรียน นักศึกษา ที่ใช้สารเสพติดโดยเอแบคโพลล์ของมหาวิทยาลัย อัญสัมชัญ เมื่อเดือนกันยายน 2542 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และ กระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงปริญญาตรี จำนวนนักเรียนนักศึกษา 5.36 ล้านคน ทั่วประเทศ พบว่ามีนักเรียนนักศึกษาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 663,290 คน คิดเป็นร้อยละ 12.36 ภาคเหนือสำรวจนักเรียน นักศึกษาจำนวน 954,339 คน พบว่ามีนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 138,664 คน คิดเป็นร้อยละ 14.53

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษา กำกับ ติดตามนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาการระบาดของสารเสพติด โดยให้รักษากลุ่มนักเรียนไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ที่ร้อยละ 97 ของนักเรียนทั้งหมด หรือถ้าเกี่ยวข้องก็ให้ลดจำนวนไม่เกินร้อยละ 3 ของนักเรียนใน สถานศึกษาแต่ละแห่ง (สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ที่ศธ.0836/334, 2545) แม้จะมีการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และบรรจุเนื้อหาลงในหลักสูตรให้มีการเรียนการสอน ถึงโทษของยาเสพติด แนวทางป้องกัน การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้ นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงจากสารเสพติด (บุญสม มาร์ติน, พลานามัย, 2535, หน้า 138) แต่จำนวนนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้า ก็ไม่ได้ ลดปริมาณลง จากสถิติฝ่ายปกครองของโรงเรียนทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เมื่อวันที่ 16

กรกฎาคม 2544 มีนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องถึง 24.22 % จากการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 และ ปีที่ 2 มีการใช้ยาบ้า สูงถึง 214 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 และมองว่ายาบ้าเป็นยาที่มีทั้งประโยชน์และโทษ 51.4% ซึ่งให้เห็นว่ากลุ่มที่ใช้ยาบ้ามองภาพยาบ้า ในฐานะของสิ่งที่มีประโยชน์ (กลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลสุโขทัย, 2540, หน้า 57) นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความอยากทดลองยาบ้ามากที่สุด ร้อยละ 5.25 มีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดทราบแต่ไม่ทั้งหมด 27.58% (กลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลสุโขทัย, 2540) สอดคล้องกับนักเรียนปรับสภาพวิทยาลัย อาชีวศึกษาสุโขทัย ทราบพิษภัยของยาเสพติดบ้างแต่ไม่หมด 40% ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) หญิงอายุ 15 – 18 ปี ชาย 17 – 19 ปี ชายและหญิง จะมีความกังวลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (ประมาณ ดิดกินสัน, 2520, หน้า 147) ส่วนพรรณพิมล หล่อตระกูล (2539, หน้า 42) กล่าวว่า เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จะเริ่มมีปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์ เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต มีนิสัยอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง อยากมีเพื่อน คล้อยตามเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงง่ายต่อการชักชวนเสพยาเสพติด จำนวนและพฤติกรรมของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดในโรงเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ

จากสภาพดังกล่าว นักเรียน ซึ่งเป็นเยาวชนอยู่ในขณะนี้ถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลของชาติที่สำคัญยิ่ง และเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไปในอนาคต ถ้าประชาชนติดสารเสพติดจะทำให้ชาติมีบุคลากรที่อ่อนแอ ไม่มีประสิทธิภาพ ยาเสพติดก่อให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ นำไปสู่ปัญหาความเจ็บป่วย ความเสื่อมโทรมของร่างกายเป็นภาระแก่ผู้อื่น ต้องสูญเสียเงินในการบำบัดรักษา สุขภาพจิต ศีลธรรม ของบุคคลนั้นต่ำลง ไม่มีความมั่นใจ ภูมิใจในตนเอง พุดปิด ไม่รับผิดชอบด้านสังคม ท้องถิ่นมีปัญหา ทำให้สังคมไม่น่าอยู่ มั่วสุมกระทำความผิดกฎหมาย (ร่วมใจ ด้านกษิสารเสพย์ติด, 2540, หน้า 5) เช่นเดียวกับ (Greenwood, 1992, pp. 444-458, อ้างถึงใน อรดา อโณทัยไพบูลย์, 2544) จากสถิติฝ่ายปกครองของโรงเรียนทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2544 มีนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติดถึง 24.22 % ซึ่งจากนโยบายของกรมสามัญศึกษา ให้ทุกฝ่ายรวมกันแก้ไขปัญหา ให้เหลือนักเรียนที่เกี่ยวกับสารเสพติด น้อยกว่า 3 % ในแต่ละโรงเรียน

การป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียน มิใช่เพื่อให้เด็กเลิกยาเสพติด แต่เพื่อให้เด็กที่อ่อนแอ เมื่อผจญกับปัญหาได้รู้ว่า ยังมีทางออกอื่นอีกที่ไม่ต้องไปใช้ยาเสพติด โดยใช้กระบวนการครอบครัว ชุมชนโรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนควรตั้งศูนย์การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องศึกษาข้อมูล ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน จัดกิจกรรมโครงการเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะชีวิตในการหลีกเลี่ยงสารเสพติด (วิสูตร เจริญวงษ์, 2542) โดยดำเนินการป้องปรามทั้งในเชิงรับ โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับโทษ

ของยาเสพติดเพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน และดำเนินการป้องปรามในเชิงรุก โดยพยายามเข้าถึงกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (โสภณ มหาบุญ, 2543) ผู้บริหารโรงเรียน ควรส่งเสริมการทำงานของคณะครู อาจารย์ และบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง(มาลัย บงสว่าง, 2540) จัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้(กลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลสุโขทัย, 2540) ปรับปรุงกระบวนการและเทคนิคในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามสภาพข้อเท็จจริงและสถานการณ์ทางสังคม (ไกร สอนสี, 2540) ดังนั้นทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ภาพของยาบ้า ในสายตาของเยาวชนให้ถูกต้องถึงผลกระทบที่รุนแรงต่อร่างกายและจิตใจ ต่อตนเอง และสังคม (ชนพัฒน์ หาพิพัฒน์, 2539) ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน หรือกิจกรรมป้องกันยาเสพติด(อารีรัตน์ ภู่อิม, 2540, หน้า 55) กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดการเรียนการสอนให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางป้องกันมิให้วัยรุ่นหันไปเสพยาเสพติดได้ ควรประสานงานกับครูสุศึกษาเพราะเป็นบุคคลสำคัญในการให้ความรู้ คำแนะนำที่ถูกต้องกับนักเรียน (กลุ่มวิจัยส่วนส่งเสริมพลศึกษา สุขภาพและนันทนาการ สำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพและนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2541)

การสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งในครอบครัว ชุมชน สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม มีการวางแผนร่วมกันกำหนดคกฏเกณฑ์ของชุมชนในการดูแลปัญหายาเสพติด ให้ความสำคัญกับครูด้วยการพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะ เพื่อเป็นบุคลากรหลักในโรงเรียนที่รับผิดชอบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและให้คำปรึกษากับนักเรียนและผู้ปกครอง (มนิต อินทะซุบ, 2542, หน้า 81) เน้นการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ สร้างเครือข่ายเพื่อรวมพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด (นโยบายกรมสามัญศึกษา, 2544) การสอน โดยชุดการสอนที่สร้างจากหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ได้เรียนรู้ เนื้อหาที่ตรงและชัดเจน สื่อความหมายให้ นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายของการเรียน (Kapfer & Kapfer, 1972, pp. 3 – 10) แสดงให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างเพื่อให้เกิดความคิดและมโนคติที่เห็นแนวทางปฏิบัติ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น (Cruickshank, Bainer & Metealy, 1995, p. 335 อ้างถึงใน สุนันทา มั่นสมงคล, 2542, หน้า 4) เพราะชุดการสอนสามารถสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากชุดการสอนนำแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา รวมทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการสร้าง นำไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ ด้วยกิจกรรมการสอนที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วย ความสนใจ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2539ก, หน้า 119 – 120)

ชุดการสอนเป็นการนำระบบสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สันตติภบาลสุข, 2522, หน้า 43) เลือกลสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนสอดคล้องกับ

จุดประสงค์และลักษณะของเนื้อหาวิชาประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ หลาย ๆ ชนิดให้ตรงกับเนื้อหาและประสบการณ์ เรียกว่า “สื่อประสม” โดยต้องคำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อเป็นสิ่งเร้าให้มีการตอบสนอง (S.R. theory) โดยให้แรงเสริมแก่ผู้เรียนเรียนรู้ผลการกระทำ การสรุปเป็นกฎเกณฑ์ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน การฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้บทบาทของตนเอง ฝึกคิด ฝึกให้กล้าแสดงออกซึ่งเป็นการพัฒนาด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนได้ดียิ่งขึ้น (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2539ก, หน้า 117 – 121) สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงโทษและอันตรายของยาบ้า ปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมในการป้องกันยาบ้า

นอกจากนั้นการกำหนดนโยบายและงบประมาณ การเผยแพร่สื่อเกี่ยวกับยาบ้า พบว่าไม่มีการกำหนดนโยบายเฉพาะแต่จะกำหนดนโยบายร่วมกับยาเสพติดประเภทอื่น (สุจินต์สดา คงดี, 2542, บทคัดย่อ) สื่อจะกระจายตามส่วนราชการต่าง ๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 4 ยังให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระเรื่อง ยาบ้าไม่น้อยเกินไป โดยจัดให้แทรกอยู่เพียงส่วนน้อยในเนื้อหาเรื่องสารเสพติด ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 นอกจากนี้วิธีการเรียนการสอนเรื่องยาบ้ายังมีวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการสอนน้อย จึงทำให้การเรียนการสอน เรื่อง ยาบ้าในโรงเรียน ยังไม่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับปัญหายาบ้าในปัจจุบัน การใช้ชุดการสอนน่า จะเป็นวิธีการแก้ปัญหายาบ้า ในโรงเรียนได้ดีวิธีหนึ่ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีการพัฒนาชุดการสอน เรื่อง ยาบ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอน เรื่อง ยาบ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่อง ยาบ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการสอน เรื่อง ยาบ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนมีความก้าวหน้าจากการเรียนด้วยชุดการสอนเรื่อง ยาบ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ที่ระดับ 0.05

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ชุดการสอน เรื่อง ยาบ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการสอน ในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 30 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 ชุดการสอนเรื่อง ยาบ้า
 - 3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระที่ใช้วิจัย คือ เนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต เรื่อง สารเสพติด (ยาบ้า) ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้เวลาเรียน 3 ครั้ง ครั้งละ 1 คาบต่อสัปดาห์ คาบละ 60 นาที
5. ผู้วิจัยใช้หลักการผลิตชุดการสอนแผนจุฬา

6. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

กำหนดทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้เวลาเรียน 3 ครั้ง ครั้งละ 1 คาบต่อสัปดาห์ คาบละ 60 นาที

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย (Learning Packages) หมายถึง ชุดสื่อประสมที่ผลิตขึ้นให้สอดคล้องกับเนื้อหา มาจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนเรื่อง ยาบ้า สำหรับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ยาบ้า หรือ แอมเฟตามีน หมายถึง สารเสพติดประเภทที่ 1 ที่มีส่วนผสมของสารเคมีประเภทแอมเฟตามีน ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทมีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง

ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หมายถึง การหาประสิทธิภาพชุดการสอน เรื่อง ยาบ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ รวมและผลลัพธ์เฉพาะจุดประสงค์ เป็นการประเมินผลพฤติกรรมขั้นสุดท้าย โดยการพิจารณาจากคะแนนสอบหลังเรียนตามเกณฑ์ 80/80 โดย

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการคิดเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้รับ โดยเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกปฏิบัติ และกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเมื่อคิดเป็นร้อยละแล้วได้ไม่ต่ำกว่า 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของชุดการสอน เรื่อง ยาบ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ได้คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด เมื่อคิดเป็นร้อยละ แล้วได้ไม่ต่ำกว่า 80

ความก้าวหน้าทางการเรียน หมายถึง ผลต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน และก่อนเรียน